

IEVADRAKSTS

ECB Padome 2006. gada 12. janvāra sanāksmē, pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes pēc to paaugstināšanas par 25 bāzes punktiem 2005. gada 1. decembrī. Kopš tā brīža pieejamā informācija apstiprina novērtējumu, ka ļoti labvēlīgās monetārās politikas nostājas korekcija bija nepieciešama. Joprojām ir būtiski stabili noturēt vidējā termiņa un ilgtermiņa inflācijas gaidas euro zonā cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Šāda inflācijas gaidu nostiprināšana ir priekšnoteikums, lai monetārā politika varētu sniegt ilgstošu ieguldījumu tautsaimniecības izaugsmes veicināšanā un jaunu darba vietu radīšanā euro zonā. ECB noteicošais princips ir cenu stabilitātes saglabāšana vidējā termiņā, un Padome to konsekventi piemēros, pārbaudot jauno informāciju, izsakot spriedumus un pieņemot lēmumus. Visās termiņu grupās saglabājoties vēsturiski zemām procentu likmēm gan nominālajā, gan reālajā izteiksmē un joprojām saglabājoties labvēlīgai monetārās politikas nostājai, Padome turpinās ļoti rūpīgi sekot visām norisēm saistībā ar riskiem, kas apdraud cenu stabilitāti vidējā termiņā.

Vispirms – par Padomes novērtējuma pamatā esošo tautsaimniecības analīzi. Pieejamā informācija apstiprina, ka, kā jau gaidīts, reālā IKP pieaugums 2005. gada 2. pusgadā paātrinājās. Saskaņā ar *Eurostat* pirmo aplēsi reālais IKP 2005. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājās par 0.6% (2. ceturksnī – par 0.4%). IKP 2005. gada 3. ceturksņa datu dalījums apstiprināja spēcīgāku iekšzemes pieprasījuma ieguldījumu. Turklāt jaunākie ekonomiskie rādītāji un aptauju dati atbalsta viedokli, ka ekonomiskās aktivitātes izaugsme 2005. gada 4. ceturksnī kopumā saglabāja līdzšinējo tempu un tas turpināsies arī 2006. gada pirmajos mēnešos, neraugoties uz augsto naftas cenu ietekmi.

Tālākā nākotnē atbilstoši Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēsēm un citām pieejamām prognozēm saglabājas nosacījumi stabilai tautsaimniecības izaugsmei. Kas attiecas uz ārējiem faktoriem, joprojām spēcīgajam globālajam pieprasījumam vajadzētu veicināt euro zonas eksportu. Vērtējot iekšējos faktorus, joprojām ļoti labvēlīgajiem finansēšanas nosacījumiem, stabilajai uzņēmumu peļņai un uzņēmumu efektivitātes kāpumam vajadzētu vēl vairāk stimulēt ieguldījumus. Patēriņa pieaugumam vajadzētu pakāpeniski palielināties galvenokārt atbilstoši gaidāmajai izmantojamo ienākumu dinamikai.

Šīs tautsaimniecības attīstības prognozes riski joprojām ir lejupvērsti un saistīti ar augstajām un svārstīgajām naftas cenām, bažām par globālo nesabalansētību un patērētāju konfidences līmeni euro zonā (tas gan uzlabojas).

Cenu attīstības jomā saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi SPCI gada inflācija decembrī bija 2.2% (novembrī – 2.3%, oktobrī – 2.5%). Šā krituma iemesls ir neliela agrākās spriedzes mazināšanās naftas un degvielas tirgos. Tomēr gaidāms, ka SPCI gada inflācija īstermiņā joprojām būs paaugstināta galvenokārt nesenā naftas cenu kāpuma un dažu negatīvu bāzes efektu dēļ. Tālākā perspektīvā pakāpeniski varētu izpausties agrākā naftas cenu kāpuma netiešā ietekme uz pārējām cenu indeksa sastāvdaļām, un jau publiskotajām administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu pārmaiņām varētu būt augšupvērsta ietekme uz inflāciju. Savukārt algu pieaugums pēdējos ceturkšņos joprojām bija mērens. Kopumā pieejamā informācija atbilst speciālistu decembra iespēju aplēsēs atspoguļotajam cenu attīstības scenārijam.

Saistībā ar šo scenāriju saglabājas augšupvērsti riski, t.sk. turpmāks naftas cenu pieaugums, administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu papildu kāpums un – plašākā skatījumā – iespējamās netiešās sekas, kas var izpausties darba samaksas un cenu noteikšanas tendencēs. Tāpēc būtiski, lai sociālie partneri turpinātu pildīt savas saistības arī labvēlīgākā ekonomiskajā vidē.

Monetārā analīze rāda, ka M3 gada pieauguma temps novembrī mazliet samazinājās, tomēr joprojām bija ļoti stabils – to galvenokārt noteica pārsvarā zemais procentu likmju līmenis. Spēcīgo M3 kāpuma tempu joprojām nosaka tā vislikvidāko komponentu būtiskais ieguldījums. Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikums, īpaši hipotēku kredīta atlikums, pēdējos mēnešos būtiski palielinājies salīdzinājumā ar jau tā straujo izaugsmes tempu. Šajā kontekstā rūpīgi jākontrolē cenu dinamika mājokļu tirgū. Visi ticamie rādītāji liecina, ka likviditāte euro zonā joprojām ir augsta. Ņemot vērā jau tā augsto likviditāti euro zonā, nozīmīgs apgrozībā esošā naudas daudzuma kāpums un kredītu atlikuma pieaugums norāda uz augšupvērstiem cenu stabilitātes riskiem vidējā un ilgākā termiņā.

Apkopojot sacīto, tautsaimniecības analīze rāda, ka augšupvērsto ietekmi uz SPCI inflāciju daļēji izraisīs nesenā naftas cenu pieauguma netiešā ietekme un jau publiskotās administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu pārmaiņas. Tā arī liecina, ka vidējā

termiņā saglabāsies augšupvērsti cenu stabilitātes riski. Šo novērtējumu apstiprina tautsaimniecības analīzes un monetārās analīzes salīdzinājums. Ir būtiski, lai šādi riski neietekmētu vidējā termiņa inflācijas gaidas, kam stingri jā saglabājas cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Tādējādi monetārā politika var efektīvi veicināt ilgtspējīgu tautsaimniecības izaugsmi un jaunu darba vietu radīšanu. Tāpēc Padome turpinās ļoti rūpīgi sekot visām norisēm saistībā ar riskiem, kas apdraud cenu stabilitāti vidējā termiņā.

Runājot par fiskālo politiku, lielākā daļa euro zonas valstu iesniegušas aktualizētās stabilitātes programmas ar vidējā termiņa budžeta plāniem. Gaidāmais šo programmu novērtējums ECOFIN Padomē un to tālāka īstenošana ļauj uzsvērt saistības ievērot stabilu fiskālo politiku un stingri īstenot Stabilitātes un izaugsmes paktu, kas pozitīvi ietekmētu konfidenci. Šī ietekme varētu būt nozīmīga, ja to izraisītu precīzi definēti un pārliecinoši konsolidācijas pasākumi, ierobežotas izdevumu saistības un fiskālo pasākumu iekļaušana visaptverošā un izaugsmi veicinošā reformu programmā.

Attiecībā uz strukturālajām reformām Padome ir gandarīta par ECOFIN Padomes 2005. gada 6. decembra secinājumiem par Lisabonas Nacionālo reformu programmām un iecerēto atbildi uz globalizācijas radītajām problēmām. Būtībā starptautiskās ekonomiskās un finansiālās integrācijas process, kam raksturīga spēcīga tirdzniecības un kapitāla plūsmu izaugsme, pēdējos gadu desmitos bijis viens no Eiropas pārticības pieauguma noteicošajiem faktoriem. Notiekošās pārmaiņas pasaules tautsaimniecībā, atspoguļojot tehnoloģisko attīstību un jaunu valstu ienākšanu pasaules tirgū, piedāvā jaunas lieliskas iespējas paaugstināt dzīves līmeni. Lai šīs iespējas pārvērstu sasniegumos, Eiropai būtu vajadzīgs elastīgāks darba un produktu tirgus, lai tādējādi paātrinātu nepieciešamo pāreju no ekonomiskās aktivitātes krituma uz tās kāpumu un samazinātu ar pielāgošanos saistītās izmaksas. Būtisku labumu sniegtu arī labvēlīgāka uzņēmējdarbības vide, kas veicinātu jaunradi, ieguldījumus un jaunu uzņēmumu izveidi. Turklāt ES iekšējais tirgus, kas pilnībā darbojas, ieskaitot pakalpojumus, piedāvā plašas iespējas. Iniciatīva atsākt Lisabonas stratēģijas īstenošanu ir pozitīvs solis pareizajā virzienā.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā ietverti divi raksti. Pirmajā rakstā aplūkoti galvenie konceptuālie ECB monetārās politikas prognozējamības jautājumi un tas, kā caurredzama monetārās politikas stratēģija un pastāvīga komunikācija ļāvusi ECB sasniegt augstu vispārējās prognozējamības līmeni. Otrajā rakstā aplūkotas hedžēšanas fondu jomas galvenās iezīmes, īpašu uzmanību pievēršot stāvoklim Eiropā, kā arī sniegts jaunāko šīs

jomas norišu pārskats un pašlaik notiekošās tautsaimniecības politikas debātes par tās regulēšanu.